

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Sakálovej a sudcov JUDr. Ľubora Šeba a JUDr. Petra Priehodu v právnej veci žalobcov **1/ V. J.**, bývajúcej v B., **2/ M. D.**, bývajúcej vo V., **3/ E. J.**, bývajúcej v P., D., **4/ P. N.** bývajúceho v B., T., **5/ E. H.** bývajúcej v P., **6/ P. N.** bývajúceho v P., zastúpených JUDr. A. K., advokátkou v N., proti žalovanému **P., P.**, zastúpenému JUDr. P. D., advokátom v P., **o zaplatenie náhrad podľa zákona č. 229/1991 Zb. a zákona č. 42/1992 Zb.**, vedenej na Okresnom súde Topoľčany pod sp.zn. 11 C 177/92, o dovolaniach žalobcov 1/ až 6/ a žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 16. februára 2005 sp.zn. 7 Co 127/2004, rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre zo 16. februára 2005 sp.zn. 7 Co 127/2004 vo výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a žalobu žalobkyní 1/ a 3/ v časti náhrady za živý a mŕtvy inventár zamietol a v súvisiacom výroku o trovách konania **z r u š u j e** a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Z a m i e t a dovolanie žalobcov 2/, 4/, 5/ a 6/ pokiaľ sa ním napáda výrok rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 16. februára 2005 sp.zn. 7 Co 127/2004, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa zmenený tak, že žaloba o náhradu za živý a mŕtvy inventár bola zamietnutá.

Z a m i e t a dovolanie žalobcov 1/ až 6/ pokiaľ sa ním napáda výrok rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 16. februára 2005 sp.zn. 7 Co 127/2004 o priznaných náhradách za zbúrané stavby a zničené porasty.

Z a m i e t a dovolanie žalobkýň 1/ a 3/ pokiaľ sa ním napáda výrok rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 16. februára 2005 sp.zn. 7 Co 127/2004, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa zmenený tak, že žaloba o vydanie majetkového podielu bola zamietnutá.

Z a m i e t a dovolanie žalovaného.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Topoľčany rozsudkom z 26. februára 2004, č.k. 11 C 177/92-458 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť z titulu náhrady za živý a mŕtvy inventár podľa § 20 zákona č. 229/1991 Zb. žalobkyniam 1/ a 3/ každej sumu 50 095 Sk s 3 % úrokom z omeškania od 31. decembra 1992 do 30. apríla 1995 a s 22 % úrokom od 1. mája 1995 do zaplatenia, žalobcom 2/, 4/ a 5/ každému po 89 217 Sk s 3 % úrokom z omeškania od 31. decembra 1992 do 30. apríla 1995 a s 22 % úrokom od 1. mája 1995 do zaplatenia a žalobcovi 6/ sumu 148 542 Sk s 3 % úrokom z omeškania od 31. decembra 1992 do 30. apríla 1995 a s 22 % úrokom od 1. mája 1995 do zaplatenia, ďalej povinnosť zaplatiť každému zo žalobcov z titulu náhrady za budovy a trvalé porasty podľa § 14 a § 16 zákona č. 229/1991 Zb. sumu 35 733,50 Sk s 3 % úrokom z omeškania od 31. decembra 1992 do 30. apríla 1995 a s 22 % úrokom od 1. mája 1995 do zaplatenia. Okrem toho uložil žalovanému povinnosť zaplatiť z titulu majetkového podielu podľa zákona č. 42/1992 Zb. každej zo žalobkýň 1/ a 3/ sumu 275 510 Sk s 3 % úrokom z omeškania od 1. marca 1992 do 30. apríla 1995 a s 22 % úrokom od 1. mája 1995 do zaplatenia. Žalovaného zaviazal na náhradu trov žalobcov 1/, 2/, 3/, 5/, a 6/ každému po 17 600 Sk a žalobcovi 4/ 18 354 Sk z titulu trov právneho zastúpenia predchádzajúcim zástupcom JUDr. K. a náhradu trov právneho zastúpenia advokátkou JUDr. K. v sume 154 807 Sk na jej (bližšie nešpecifikovaný) účet do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Toto svoje (posledné – v poradí „štvrté“) rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobcovia sú dedičia po zomrelom K. N., ktorému bol podľa zápisnice z 18. októbra 1951 odobratý celý hnutelný a nehnuteľný majetok a tento bol následne odovzdaný do trvalého užívania právnomu predchodcovi žalovaného – J. V.. Žalobcovia 12. júla 1991 požiadali žalovaného o náhradu za odňatý majetok a 18. septembra 1991 aj Pozemkový úrad v Topoľčanoch o odstránenie majetkových krívd a vrátenie majetku, pričom boli pozemkovým úradom usmernení, aby uzavreli so žalovaným dohodu o spôsobe hospodárenia na pozemkoch, keďže podľa § 22 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb. zaniklo právo družstevného užívania pozemkov a náhrady za odňatý živý a mŕtvy inventár sa môžu domáhať od žalovaného v zmysle

ustanovenia § 20 zákona č. 229/1991 Zb. Následne došlo medzi žalobcami a žalovaným k čiastočnej dohode o uplatnených nárokoch, a to k dohode o nájme poľnohospodárskej pôdy žalovaným a o vydaní pozemkov žalobkyniam 1/ a 3/ ako súkromne hospodáriacim osobám. Žalovaný uznal nárok žalobcov aj na vydanie majetkového podielu podľa transformačného zákona č. 42/1992 Zb., ktorý čiastočne plnil. Oprávnenosť žalobcov na podanie žaloby súd prvého stupňa vyvodil s odkazom na ustanovenie § 4 ods. 2 písm.c/ zákona č. 229/1991 Zb. o pôde a povinnosť žalovaného oprel o ustanovenie § 5 ods. 1 tohto zákona, pretože právny predchodca žalovaného prevzal nehnuteľnosti a sám žalovaný sa považoval za povinnú osobu, keď uzavrel so žalobcami v roku 1993 a 1994 dohody, z ktorých plnil. Žalovanému takto vznikla povinnosť zaplatiť žalobcom náhradu za živý a mŕtvy inventár podľa § 20 ods. 1 až 5 zákona č. 229/1991 Zb., náhradu za budovy a trvalé porasty podľa § 14 a § 16 zákona č. 229/1991 Zb., pretože lehotu na podanie výzvy dodržali. Náhradu priznal všetkým žalobcom za živý a mŕtvy inventár vo vyššie uvedených sumách, ktoré vypočítal podľa nariadenia vlády č. 97/1992 Zb. s použitím normatívu podľa výmery pôdy vo vlastníctve každého zo žalobcov. Výšku náhrady za budovy a trvalé porasty určil podľa ich hodnoty zistenej znaleckým posudkom znalkyne Ing. C. ku dňu účinnosti zákona č. 229/1991 Zb. Okrem uvedených náhrad priznal žalobkyniam 1/ a 3/ ako súkromne hospodáriacim roľníckam aj právo na vydanie majetkového podielu podľa zákona č. 42/1992 Zb., keď dospel k záveru, že žalovaný nesprávne vypočítal majetkový podiel žalobkýň, ktorý má byť vyšší vzhľadom na rozsah majetku odňatého ich právnenému predchodcovi a užívaného žalovaným; neboli v ňom totiž zarátané budovy a trvalé porasty, ale len pôda a odňatý živý a mŕtvy inventár. Výšku majetkového podielu vypočítal podľa hodnoty vneseného majetku násobenej koeficientom 3,21 (platný pre žalovaného podľa transformačného projektu) a po zohľadnení toho, čo žalovaný žalobkyniam už poskytol z titulu majetkového podielu.

Krajský súd v Nitre na odvolanie žalovaného rozsudkom (po tom, ako predchádzajúce tri rozsudky súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie) zo 16. februára 2005 sp.zn. 7 Co 127/2004 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ až 6/ každému po 35 733,50 Sk s 19,5 % úrokom z omeškania od 3. novembra 1995 do zaplatenia do 3 dní a vo zvyšku žalobu zamietol. Žalovanému náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania nepriznal a uložil mu povinnosť zaplatiť náhradu trov štátu v sume 6 325 Sk na účet Okresného súdu Topoľčany do troch dní. Svoje rozhodnutie po ustálení splnenia podmienok pre uplatnenie náhrad podľa zákona č. 229/1991 Zb., t.j., že žalobcovia sú oprávnenými osobami podľa § 4 ods. 1, ods. 2

písm.c/ citovaného zákona, že žalovaný je povinnou osobou podľa § 5 ods. 1, ods. 2 písm.a/ citovaného zákona, že k odňatiu majetku právnomu predchodcovi žalobcov a jeho prevzatiu inou právnickou osobou (J. V.) došlo v rozhodnom období (25. február 1948 až 1. január 1990) bez právneho dôvodu podľa § 6 ods. 1 písm.p/ zákona č. 229/1991 Zb., a že včas, v lehotách v tomto zákone uvedených si žalobcovia svoje nároky uplatnili, odôvodnil tým, že po tom, ako žalobcovia svoj žalobný návrh niekoľkokrát v priebehu konania menili, naposledy podaním z 24. mája 2002, ktorú zmenu súd prvého stupňa pripustil a takto zmenenej žalobe v celom rozsahu vyhovel, si žalobcovia uplatnili niekoľko nárokov. Prvým bol nárok na náhradu za živý a mŕtvy inventár podľa § 20 zákona č. 229/1991 Zb. Žalobcovia ako oprávnené osoby majú právo požadovať náhradu za živý a mŕtvy inventár a zásoby, ktoré boli odňaté ich právnomu predchodcovi v roku 1951. Táto náhrada je však viazaná na splnenie podmienky prevádzky poľnohospodárskej výroby oprávnenou osobou, čo v tomto prípade spĺňali len žalobkyne 1/ a 3/ ako osoby súkromne hospodáriace na poľnohospodárskych pozemkoch, ktoré im boli vrátené. Ostatní žalobcovia uvedenú podmienku nespĺňali, preto voči nim bolo potrebné žalobu o náhradu za živý a mŕtvy inventár zamietnuť. U žalobkýň 1/ a 3/ bolo potrebné skúmať, či im už žalovaný túto náhradu neposkytol, pretože už čiastočne splnil ich reštitučné nároky. Žalobkyne nepopierali, že žalovaný im náhradu za živý a mŕtvy inventár vyplatil, a to v sume 39 122 Sk pri vydaní majetkového podielu, no tvrdili, že im táto náhrada patrí vo vyššej sume. Vychádzali z iného spôsobu výpočtu náhrady – podľa normatívu v zmysle nariadenia vlády č. 97/1992 Zb. o úprave náhrad podľa zákona č. 229/1991 Zb., a nie podľa hodnoty odňatého živého a mŕtveho inventára a zásob určených znaleckým posudkom. V danej veci pre spôsob výpočtu náhrady za odňatý živý a mŕtvy inventár a zásoby nebolo možné použiť normatív, pretože zo zápisnice o odňatí majetku z 18. októbra 1951 nesporne vyplýva konkretizácia odňatého majetku. Podľa uvedeného zoznamu vecí bolo možné určiť ich hodnotu v cenách ku dňu účinnosti zákona č. 229/1991 Zb. tak, ako to vyplýva zo znaleckého posudku znalca Ing. M. P., preto nebol dôvod počítať výšku náhrady podľa normatívu. Náhrada za živý a mŕtvy inventár podľa § 20 zákona č. 229/1991 Zb. bola žalobkyniam 1/ a 3/ už poskytnutá v rámci plnenia dohody so žalovaným o vydaní majetkového podielu tým, že žalovaný vydal žalobkyniam majetkový podiel vrátane náhrady za živý a mŕtvy inventár. Výška tejto náhrady bola žalovaným vypočítaná správne vychádzajúc zo znaleckého posudku a v súlade s vládnym nariadením č. 97/1992 Zb., keď podiel náhrady za odňatý živý a mŕtvy inventár a zásoby pripadajúci na každú zo žalobkýň bol 39 122 Sk. Potom žaloba žalobkýň 1/ a 3/ v časti týkajúcej sa nároku na náhradu za živý a mŕtvy inventár nebola dôvodná, preto v tejto

časti bolo potrebné napadnutý prvostupňový rozsudok zmeniť a žalobu zamietnuť. Ďalším uplatneným nárokom žalobcov bola náhrada za budovy a trvalé porasty podľa § 14 a § 15 zákona č. 229/1991 Zb. Z vykonaného dokazovania bolo preukázané, že právnenému predchodcovi žalobcov bol odňatý všetok hnutel'ný i nehnuteľný majetok s tým, že na bývanie mu bola ponechaná len jedna budova – rodinný dom č. 5, za ktorý si žalobcovia neuplatnili náhradu; ďalšie budovy (obytné i poľnohospodárske) mu boli odňaté a prevzalo ich do užívania jednotné roľnícke družstvo. Podľa znaleckého posudku znalkyne Ing. C. č. X. z 28. februára 1994 a doplnku k tomuto posudku z 20. júna 1994 náhrada za zbúrané stavby (byt v dome č. 10, poľnohospodárske stavby – salaš, pajta, sýpka a maštal', ploty a vonkajšie úpravy – žumpy a hnojisko), za zničené trvalé porasty (ovocné stromy, vinič a borovice na pasienku) a rozdiel v cene za vrátené a znehodnotené budovy (dom č. 11 a vedľajšia stavba – komora) predstavuje sumu 428 803 Sk, z čoho žalobcom patrí ako náhrada len polovica vzhľadom na výšku spoluvlastníckeho podielu ich právneho predchodcu, a z toho potom na každého zo žalobcov pripadá náhrada vo výške 35 733,50 Sk, ktorú aj súd prvého stupňa žalobcom správne priznal. Nesprávne však priznal úroky z omeškania, preto v počiatku omeškania a výške úrokov z omeškania v časti priznanej náhrady za budovy a trvalé porasty bolo potrebné rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť. Posledný uplatnený nárok sa týkal práva na vydanie majetkového podielu podľa § 17 zákona č. 42/1992 Zb. žalobkyniam 1/ a 3/, každej vo výške 275 510 Sk s úrokom z omeškania podľa poslednej zmeny návrhu z 12. septembra 2003. Žalobkyne tvrdili, že žalovaný im čiastočne plnil, keď im vydal majetkový podiel každej po 214 288 Sk, ale takto vypočítaný majetkový podiel ony nepovažujú za správny, pretože bol vypočítaný len za pôdu a odpracované roky, a nie aj za iný vnesený majetok (živý a mŕtvy inventár, budovy a trvalé porasty). Takýto žalobný návrh však nemá oporu v zákone č. 42/1992 Zb. Súd totiž nie je oprávnený preskúmať správnosť výpočtu majetkového podielu vypočítaného žalovaným podľa zásad schváleného transformačného projektu, ktorý je záväzný pre družstvo i oprávnené osoby. Žalobkyniam bol nesporne vypočítaný majetkový podiel v zmysle § 13 ods. 2 zákona č. 42/1992 Zb. vydaný, preto ich žaloba o zaplatenie ďalšej sumy z titulu majetkového podielu nebola podaná dôvodne. O náhrade trov (prvostupňového i odvolacieho) konania rozhodol podľa § 224 ods. 1, 2 O.s.p. a § 150 O.s.p. s tým, že dôvody hodné osobitného zreteľa na strane žalobcov videl v charaktere a príčine tohto konania. O náhrade trov štátu rozhodol podľa § 224 ods. 1, 2 O.s.p. a § 148 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia i žalovaný.

Žalobcovia navrhli rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Vyčítali odvolaciemu súdu, že jeho rozhodnutie vychádza zo skutkového zistenia, ktoré nemá v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní a spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Poukázali na to, že zápisnica o odňatí majetku z 18. októbra 1951 je neúplná, nie sú v nej uvedené všetky veci, ktoré boli odňaté a nebola ani podpísaná ich právnym predchodcom. Z právneho hľadiska tak môže slúžiť ako doklad, že došlo k odňatiu určitého majetku, avšak nie majetku presne špecifikovaného a úplného. Nemôže tak slúžiť ako hodnoverný podklad pre výpočet náhrad. V tejto súvislosti vyslovili názor, že pre výpočet náhrad za živý a mŕtvy inventár sa má použiť normatív a pri spôsobe výpočtu sa treba oprieť o nariadenie vlády č. 97/1992 Zb. Následne by sa mal zvýšiť majetkový podiel príslušným koeficientom. Popreli, že by sa odvolací súd pri svojom rozhodnutí opieral o znalecký posudok Ing. P. a odvolaciemu súdu tiež vytkli, že nesprávne v rozhodnutí uviedol cenu strojov vydaných žalobkyniam 1/, 3/. V súvislosti s náhradou za budovy a trvalé porasty uviedli, že podľa zákona o transformácii sa na majetkový podiel napočítava všetok vložený majetok, teda aj budovy a trvalé porasty. Odvolací súd žalobcom priznal za budovy a trvalé porasty 35 733 Sk, nenavýšil však túto sumu o koeficient 3,21 ustanovený žalovaným pre výpočet majetkového podielu, t.j. o 114 705 Sk pre každého žalobcu ako oprávnenú osobu. V závere dovolania nesúhlasili s tvrdením odvolacieho súdu, že úroky z omeškania si prvýkrát uplatnili na súde až podaním 3. novembra 1998, a trvali na priznaní úrokov z omeškania od 31. decembra 1992, a konečne vytkli, že sa odvolací súd nezaoberal s trovami, ktoré vznikli žalobcom v súvislosti s predkladaním znaleckých posudkov.

Žalovaný napadol dovolaním rozsudok odvolacieho súdu v časti výroku o úrokoch z omeškania, v tejto napadnutej časti ho navrhol zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. V dôvodoch dovolania uviedol, že sa voči žalobcom vo veci náhrad podľa zákona č. 229/1991 Zb. nikdy nedostal do omeškania z titulu náhrad za budovy a porasty. Odvolaciemu súdu vytkol, že opomenul pri svojom konaní a rozhodovaní jednu závažnú skutočnosť, a to, či všetci žalobcovia si právne platne uplatnili svoje právo v lehotách podľa zákona č. 229/1991 Zb. Poukázal na to, že v rámci celého súdneho konania, keď vo veci viackrát rozhodoval Okresný súd Topoľčany a Krajský súd v Nitre, žalobcovia viackrát, najmenej jedenásťkrát menili žalobný petit a prvýkrát si úroky z omeškania uplatnili až podaním na súd 3. novembra 1998, keď opätovne zmätočne zmenili žalobný petit a vtedy si

uplatnili okrem iných nárokov aj náhradu za budovy a trvalé porasty. V závere dovolania zdôraznil, že ak sa dostal do omeškania s plnením pri náhrade za budovy a porasty je nesporné, že sa tak stalo aj nesprávnym postupom a priet'ahmi hlavne zo strany okresného súdu.

V súlade s ustanovením § 372 ods. 2 O.s.p. (zákona č. 99/1963 Zb. v znení zákona č. 341/2005 Z.z.) sa začaté konania o dovolaní, o ktorých dovolací súd nerozhodol do 31. augusta 2005 dokončia podľa práva platného do 31. augusta 2005. Dovolania boli v danej veci podané (žalobcami 1/ až 6/) 16. júna 2005 a (žalovaným) 20. júna 2005, dovolací súd preto v dovolacom konaní postupoval podľa Občianskeho súdneho poriadku v znení do 31. augusta 2005 (ďalej len O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovoláním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Podľa § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 písm.a/ O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Napokon je dovolanie podľa § 238 ods. 3 písm.b/ O.s.p. prípustné aj proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok, ktorým bolo rozhodnuté inak než v prvšom rozsudku, pretože súd prvého stupňa bol viazaný názorom súdu, ktorý prvšie rozhodnutie zrušil.

V danom prípade je dovoláním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorý vykazuje znaky rozsudku podľa § 238 ods. 1 O.s.p. (v časti výroku o náhrade za živý a mŕtvy inventár,

v časti výroku týkajúcej sa vydania majetkového podielu žalobkyniam 1/ a 3/ a vo výroku o náhradách za budovy a trvalé porasty v časti priznaného úroku z omeškania) a podľa § 238 ods. 3 písm.b/ O.s.p. (vo výroku o náhradách za budovy a trvalé porasty).

Skutkové zistenia (uvedené vyššie v odôvodnení tohto rozsudku) pre posúdenie žalobcami uplatnených nárokov, z ktorých vychádzal odvolací súd pri rozhodovaní sú v prejednávanej veci postačujúce aj pre rozhodnutie dovolacieho súdu, podľa názoru ktorého umožňujú záver, že dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je okrem výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a žalobu žalobkýň 1/ a 3/ v časti náhrady za živý a mŕtvy inventár zamietol, vecne správny.

Po ustálení splnenia všetkých podmienok pre uplatnenie náhrad podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku (ďalej len „zákon o pôde“), s ktorým záverom odvolacieho súdu sa dovolací súd stotožňuje, správne odvolací súd aj ustálil, že žalobcovia si uplatnili celkovo tri nároky, z toho dva reštitučné nároky podľa zákona o pôde a jeden nárok podľa zákona č. 42/1992 Zb. o úprave majetkových vzťahov a vyporiadaní majetkových nárokov v družstvách (ďalej len „transformačný zákon“).

Prvým z uplatnených bol nárok na náhradu za živý a mŕtvy inventár podľa § 20 zákona o pôde.

Podľa § 20 ods. 1 zákona o pôde na zabezpečenie prevádzky poľnohospodárskej alebo lesnej výroby má pôvodný vlastník živého a mŕtveho inventára, ako aj zásob právo na ich náhradu, pokiaľ ich vniesol do poľnohospodárskeho družstva alebo mu boli odňaté v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990. Ak pôvodný vlastník zomrel alebo ak bol vyhlásený za mŕtveho, má právo požadovať náhradu na zabezpečenie prevádzky poľnohospodárskej alebo lesnej výroby ďalšia oprávnená osoba uvedená v § 4 ods. 2.

Zhodne s názorom vysloveným odvolacím súdom, dovolací súd konštatuje, že zo žalobcov, ako oprávnených osôb, ktorých právnomu predchodcovi (F.N.) boli živý a mŕtvy inventár a zásoby odňaté v roku 1951, v zmysle citovaného ustanovenia zákona o pôde spĺňali podmienky poľnohospodárskej výroby iba žalobkyne 1/ a 3/, a preto iba ony sa mohli domáhať vyplatenia tejto náhrady. Z uvedeného dôvodu preto správne odvolací súd žalobu v časti o náhradu za živý a mŕtvy inventár voči žalobcom 2/, 4/, 5/ a 6/ zamietol. Pokiaľ ide

o žalobkyne 1/ a 3/ však odvolací súd danú vec nesprávne právne posúdil (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.).

Podľa § 20 ods. 3 zákona o pôde náhrada sa poskytne vo veciach toho istého alebo porovnateľného druhu, akosti a v množstve primeranom prevzatej časti nehnuteľnosti na zabezpečenie prevádzky poľnohospodárskej alebo lesnej výroby; ak to nie je možné, poskytne sa náhrada v službách na zabezpečenie poľnohospodárskej alebo lesnej výroby, prípadne podielom sa imaní právnickej osoby uvedenej v odseku 2, a to až do výšky hodnoty odňatých vecí v cenách ku dňu účinnosti tohto zákona, prípadne náhrada v inej forme. Od ustanovenej náhrady sa odpočíta náhrada za živý a mŕtvy inventár a za zásoby, vyplatená pred účinnosťou tohto zákona. Ak nedôjde k dohode, rozhodne na návrh súd.

Podľa § 20 ods. 6 zákona o pôde vláda Českej republiky a vláda Slovenskej republiky ustanovia spôsob výpočtu výšky náhrad za veci uvedené v odseku 1 pre prípad, keď nemožno preukázať odňatie alebo vnesenie týchto vecí alebo nemožno určiť ich súčasnú hodnotu.

V prejednávanej veci odvolací súd konštatoval, že pre prípad, že podľa citovaného § 20 ods. 6 zákona o pôde nemožno preukázať odňatie alebo vnesenie týchto vecí alebo nemožno určiť ich hodnotu, spôsob výpočtu výšky náhrady určuje nariadenie vlády č. 97/1992 Zb. tak, že ak nie je možné preukázať vnesenie alebo odňatie živého a mŕtveho inventára a zásob, vypočíta sa náhrada za ne pomocou normatívu (§ 3 ods. 1). Ak nemožno určiť súčasnú hodnotu odňatého inventára a nepoužije sa normatív, vypočíta sa výška náhrad podľa sadzieb v prílohe (§ 4). V danej veci pre spôsob výpočtu náhrady za odňatý živý a mŕtvy inventár a zásoby nebolo možné použiť normatív, pretože zo zápisnice o odňatí majetku z 18. októbra 1951 nesporne vyplývala konkretizácia odňatého majetku. Podľa uvedeného zoznamu vecí bolo možné určiť ich hodnotu v cenách ku dňu účinnosti zákona č. 229/1991 Zb., preto nebol dôvod počítat výšku náhrady podľa normatívu. Náhrada za živý a mŕtvy inventár podľa § 20 zákona o pôde bola žalobkyniam 1/ a 3/ už poskytnutá v rámci plnenia dohody so žalovaným o vydaní majetkového podielu tým, že žalovaný vydal žalobkyniam majetkový podiel vrátane náhrady za živý a mŕtvy inventár. Výška tejto náhrady bola žalovaným vypočítaná správne vychádzajúc zo znaleckého posudku v súlade s vládny nariadením č. 97/1992 Zb., keď podiel náhrady za odňatý živý a mŕtvy inventár a zásoby pripadajúci na každú zo žalobkýň bol 39 122 Sk. Potom žaloba žalobkýň 1/ a 3/ v časti týkajúcej sa nároku na náhradu za živý a mŕtvy inventár nebola dôvodná.

V tejto súvislosti však záver odvolacieho súdu, že v danej veci pre spôsob výpočtu náhrady za odňatý živý a mŕtvy inventár a zásob nebolo možné použiť normatív, pretože zo zápisnice o odňatí majetku z 18. októbra 1951 nesporne vyplýva konkretizácia odňatého majetku, je nesprávny. Aj keď je pravdou, že v uvedenej zápisnici je konkretizovaný určitý odňatý majetok, zrejme nedopatrením ušiel pozornosti odvolacieho súdu dovetok tejto zápisnice, podľa ktorého „všetok nemovitý majetok pozostávajúci tak z pôdohospodárskeho majetku aj hospodárskych a aj obytných budov, taktiež všetok movitý majetok, živý a mŕtvy inventár, dnešným dňom sa odoberá doterajšiemu užívateľovi a prideľuje sa do trvalého užívania a majetku J. vo V.. Taktiež sa odovzdáva aj všetok majetok, ktorý prípadne není v tejto zápisnici uvedený ale bol na odovzdanom majetku užívaný“.

Z uvedeného je zrejmé, na čo ostatne poukazujú aj žalobcovia v dovolaní, že spomínaná zápisnica o odňatí nehnuteľného a hnuťného majetku (živého a mŕtveho inventára) právnenmu predchodcovi žalobcov nemôže slúžiť ako hodnoverný podklad pre výpočet náhrad, ako to urobil odvolací súd, pretože nie je dokladom presne špecifikujúcim a úplným vo vzťahu k celému odňatému majetku.

Pokiaľ ide o druhý žalobcami uplatnený nárok, ide o nárok na náhradu za budovy a trvalé porasty podľa § 14 a § 15 zákona o pôde. Pri tomto uplatnenom nároku sa odvolací súd stotožnil so závermi súdu prvého stupňa, ktorý z titulu náhrady za budovy a trvalé porasty priznal (vo svojom poslednom – v poradí štvrtom rozsudku) každému zo žalobcov 1/ až 6/ sumu 35 733,50 Sk, a to zhodne s poslednou zmenou žalobného návrhu z 24. mája 2002 (č.l. 398 spisu), ktorú zmenu návrhu súd prvého stupňa pripustil procesným uznesením 4. júna 2003. Nakoľko s týmito právnymi závermi sa stotožnil aj dovolací súd, pri tomto uplatnenom nároku dovolanie žalobcov 1/ až 6/ nie je dôvodné, a to ani v časti výroku, ktorým odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobcom 1/ až 6/ každému z priznanej, vyššie uvedenej sumy 35 733,50 Sk priznal úrok z omeškania 19,5 % od 3. novembra 1995 do zaplataenia, zohľadniac žalovaným vznesenú námietku premlčania. Je totiž pravdou, ako to uvádza odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku, že žalobcovia si prvýkrát úroky z omeškania uplatnili až písomným podaním 3. novembra 1998, ktorým zmenili žalobný petit a uplatnili si okrem iných nárokov aj náhradu za budovy a trvalé porasty v sume po 35 733,50 Sk s 3 % úrokom z omeškania od 28. decembra 1992 do 30. apríla 1995 a s 22 % úrokom z omeškania od 1. mája 1995 do zaplataenia. Tvrdenie žalobcov v dovolaní, že úroky

z omeškania si uplatnili už v písomnom podaní na súd 3. októbra 1994 je síce pravdivé, avšak tento úrok z omeškania súvisel len s pôvodne žalobcami požadovaným nedoplatkom na nájomnom.

Posledným z uplatnených nárokov bol nárok žalobkýň 1/ a 3/ na vydanie majetkového podielu podľa § 17 transformačného zákona. Aj v súvislosti s týmto uplatneným nárokom sa dovolací súd stotožnil s právnym záverom vysloveným odvolacím súdom, na odôvodnenie ktorého preto dovolací súd v celom rozsahu poukazuje.

Pokiaľ ide o dovolanie žalovaného, smerujúce do časti výroku rozhodnutia odvolacieho súdu o priznaných úrokoch z omeškania, toto nie je dôvodné. Tvrdenie žalovaného v dovolaní nie je v žiadnom rozpore s konštatovaním odvolacieho súdu (ako je uvedené už vyššie v odôvodnení tohto rozsudku), že žalobcovia si prvýkrát úroky z omeškania v súvislosti s náhradou za budovy a trvalé porasty uplatnili až podaním na súd 3. novembra 1998, a tak po zohľadnení žalovaným vznesenej námietky premlčania správne odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobcom 1/ až 6/ (spolu s náhradou za budovy a trvalé porasty) priznal úrok z omeškania od 3. novembra 1995.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 243b ods. 1 O.s.p. rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a žalobu žalobkýň 1/ a 3/ v časti náhrady za živý a mŕtvy inventár zamietol a v súvisiacom výroku o trovách konania zrušil a podľa § 243b ods. 2 O.s.p. mu vec v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie s tým, že v novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania. Vo zvyšku dovolanie žalobcov (t.j. žalobcov 2/, 4/, 5/ a 6/ pokiaľ sa ním napáda výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa zmenený tak, že žaloba o náhradu za živý a mŕtvy inventár bola zamietnutá, žalobcov 1/ až 6/ pokiaľ sa ním napáda výrok rozsudku odvolacieho súdu o priznaných náhradách za zbúrané stavby a zničené porasty, a žalobkýň 1/ a 3/ pokiaľ sa ním napáda výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa zmenený tak, že žaloba o vydanie majetkového podielu bola zamietnutá) ako aj dovolanie žalovaného zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. januára 2008

**JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia :